

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

про результати відвідування
Талалаївського районного суду Чернігівської області
12.12.2024

м. Чернігів, 2024

I. Вступ

Для виконання функцій національного превентивного механізму відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 12.12.2024 групою національного превентивного механізму (далі - НПМ) здійснено відвідування Талалаївського районного суду Чернігівської області (далі – суд) у складі:

Жмака Ірина Миколаївна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Гавриль Олена Анатоліївна, представник громадської організації.

Місцезнаходження суду: вулиця Центральна, будунок 38, селище Талалаївка, Прилуцький район, Чернігівська область, 17200.

Керівництво суду:

Тіщенко Людмила Вікторівна - голова суду;

Ткаченко Оксана Сергіївна - керівник апарату суду.

Штатна чисельність працівників суду – 16, з них суддів – 3; вакантні посади: 2 посади судді, 3 посади працівників апарату суду.

Відповідно до статті 22 Закону України «Про судоустрій та статус суддів» Талалаївський районний суд Чернігівської області є судом першої інстанції і здійснює правосуддя у порядку, встановленому процесуальним законом. Суд розглядає цивільні, кримінальні, адміністративні справи, а також справи про адміністративні правопорушення у випадках та порядку, визначених процесуальним законом.

Суд розміщено в одноповерховій адміністративній будівлі. В суді облаштовано два входи/ виходи - головний (центральный) та службовий, проте він не використовується за призначенням: двері службового входу зачинені на замок, а в приміщенні до якої вони ведуть облаштовано архів (на фото 1,2).

На фасаді будівлі суду розміщено вивіску із зазначенням повної назви суду та графіком роботи, всю інформацію продубльовано шрифтом Брайля. Вхід до будівлі облаштовано кнопкою виклику відповідального працівника суду для маломобільних груп населення (фото 3,4).

Охорону та підтримання громадського порядку в суді забезпечують працівники територіального управління Служби судової охорони у Чернігівській області.

У коридорі встановлені інформаційні стенди та облаштовані місця для роботи відвідувачів з документами (фото 5).

Для здійснення правосуддя в суді функціонує одна зала судових засідань площею 69 м², для розгляду цивільних, кримінальних, адміністративних справ та справ про адміністративні правопорушення.

В зазначеній залі облаштовано технічні засоби та програмне забезпечення для фіксування судового процесу та проведення судових засідань (процесуальних дій) у режимі відеоконференцз'язку (фото 6). Вікна в залі судових засідань закріплені.

Окрім того, в залі судових засідань розміщено кабінку для обвинувачених (підсудних) та засуджених із металу та спеціального захисного скла, в якій наявна інформація про права і обов'язки підозрюваного, обвинуваченого, виправданого, засудженого.

У суді зберігається аптечка для надання першої допомоги, укомплектована лікарськими засобами та медичними виробами з актуальними термінами придатності.

Скарги від обвинувачених (підсудних) та засуджених осіб на умови тримання та неналежне поводження на адресу суду не надходило. Фактів заподіяння тілесних ушкоджень чи насильницького заподіяння смерті таким особам не встановлено.

Під час відвідування обвинувачувані, підсудні (засуджені) у приміщенні суду не перебували. За інформацією керівництва суду протягом 2024 року до суду доставлявся один підсудний за вчинення кримінального правопорушення.

Під час відвідування групою НПМ вивчено службову документацію, оглянуто приміщення суду щодо відповідності вимогам законодавства України та міжнародних стандартів.

Попереднє відвідування суду групою НПМ не проводилось.

II. Факти, виявлені під час відвідування

Порушення права на захист від катувань, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання (стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 28 Конституції України)

1. У порушення пункту 9 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних), засуджених за вимогою судів, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 11.06.2015 за № 698/27143 (далі - Інструкція), пункту 6.5.1 ДБН В.2.2-26:2010 Державних будівельних норм України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 17.05.2010 № 175 (далі – ДБН В.2.2-26:2010), в суді відсутні приміщення конвою та камери для обвинувачених (підсудних), засуджених.

Осіб, які перебувають під вартою, тримають або в спеціальних автомобілях варті або у стаціонарному загородженні у залі судового засідання. Така практика

не забезпечує роздільного тримання чоловіків та жінок, дорослих та неповнолітніх, а також ізольованого тримання осіб, котрим заборонено спілкування між собою.

2. У порушення пункту 20 Мінімальних стандартних правил поводження з в'язнями та пункту 22.5 Європейський пенітенціарних правил засуджені не мають доступу до чистої питної води.

3. У порушення пункту 9.9 ДБН В.2.2-26:2010 у суді відсутній окремий санвузол, яким можуть користуватися обвинувачені (підсудні), засуджені.

Порушення права на життя (стаття 2 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

4. У порушення пункту 5.11 ДБН В.2.2-26:2010 та пункту 14 Інструкції в суді не обладнано бокс для заїзду спеціального автотранспорту варті та посадки (висадки) обвинувачених (підсудних), засуджених або огорожену стоянку для спеціального автотранспорту варті біля зовнішнього спеціального входу (фото 7).

Посадка (висадка) обвинувачених (підсудних), засуджених проводиться з центрального входу будівлі суду.

5. У порушення пункту 7.1.9 ДБН В.2.2-26:2010 та пункту 13 Інструкції у приміщенні суду не забезпечено ізольований маршрут конвоювання підсудних (засуджених) від спеціального автомобіля до зали судових засідань у зв'язку з чим, обвинувачені, підсудні (засуджені) конвоюються доступними для третіх осіб коридорами.

Порушення права на доступність для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення (статті 9, 13 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю, стаття 26 Конституції України)

6. Конструкція, яка замінює пандус, перед входом в будівлю суду, не відповідає вимогам пункту 5.3.2 ДБН В.2.2-40:2018 «Будинки і споруди. Інклюзивність будівель і споруд для маломобільних груп населення», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України 30.11.2018 № 327 (далі – ДБН В.2.2-40:2018), яким передбачено, що відкриті пандуси на шляхах руху повинні мати двобічну огорожу з поручнями на висоті 0,7 м і 0,9 м. Поверхня відкритих пандусів на шляхах руху повинна бути шорсткою, чітко маркована кольором або фактурою, контрастною відносно суміжних горизонтальних поверхонь (фото 8).

7. У порушення пункту 7.2.20 ДБН В.2.2-26:2010 початок сходів перед входом в адміністративну будівлю, де розміщується суд, не позначений тактильними (рифленими) та контрастно забарвленими попереджувальними смугами, що розташовуються перпендикулярно до напрямку руху безпосередньо перед сходами.

8. У порушення пункту 11.5 ДБН 2.2- 40:2018 в суді відсутній санітарний вузол для маломобільних груп населення та людей з обмеженими можливостями.

Порушення права на професійну правничу допомогу (стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 59 Конституції України)

9. У порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, пункту 23.4 Європейських пенітенціарних правил, статті 59 Конституції України, пункту 6.5.2 ДБН В.2.2- 26:2010 у приміщенні суду не обладнано кімнату для роботи адвоката з підсудними (засудженими), що унеможлиблює реалізацію їх права на захист.

Окрім цього, зазначене порушення може стати причиною чергових звернень до Європейського суду з прав людини і виплатою Україною значних сум коштів в якості компенсації.

У справі «Фірстов проти Росії» (скарга № 67312/12) Європейський суд з прав людини констатував, що хоч підсудний і міг спілкуватися зі своїм захисником через загородження у залі суду, у тому числі під час перерв, які оголошувалися для цієї мети суддею за клопотанням заявника, не було доведено, що такі консультації носять конфіденційний характер у зв'язку з присутністю конвою у межах досяжності слуху. Таким чином, ЄСПЛ засвідчив порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Отже, проведення зустрічі адвоката із утримуваними особами у приватному порядку є необхідним для їх захисту від неналежного поводження.

Інші порушення.

10. В кабіні для обвинувачених (підсудних) та засуджених виявлено сторонні предмети (фото 9).

III. Рекомендації

1. Територіальному управлінню Державної судової адміністрації України у Чернігівській області у межах компетенції:

1.1. Вжити заходів щодо запобігання порушенням, що призводять або можуть призводити до порушень прав людини.

2. Талалаївському районному суду Чернігівської області у межах компетенції:

2.1. Забезпечити кількість камер для підсудних (засуджених) не менш ніж 4 м² виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ;

2.2. Забезпечити облаштування в суді приміщення конвою;

2.3. Забезпечити обладнання боксу для заїзду спеціального автотранспорту варті та посадки (висадки) обвинувачених (підсудних), засуджених або огороженої стоянки для спеціального автотранспорту варті біля спеціального входу;

2.4. Забезпечити ізольований маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних) та засуджених від камери та зали судових засідань для розгляду кримінальних справ;

2.5. Облаштувати в суді кімнату для роботи адвоката з обвинуваченими (підсудними) та засудженими;

2.6. Забезпечити обвинуваченим (підсудним) та засудженим доступ до чистої питної води;

2.7. Створити для маломобільних груп населення відповідні умови доступу до приміщень суду;

2.8. Забезпечити використання кабіни для обвинувачених (підсудних) та засуджених за призначенням.

До звіту додаються: фотофіксація на 3 арк.

**Керівник групи НПМ
Головний спеціаліст Відділу сприяння
роботі регіональних представництв
Секретаріату Уповноваженого
Верховної Ради України
з прав людини**

Ірина ЖМАКА

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

Фото 5

Фото 6

Фото 7

Фото 8

Фото 9

